

Kepan lausunto valtiontalouden talousarvioesitykseen vuodelle 2009

VaV HTJ 1.10.2008

1. Kehitysyhteistyömäärärahat kohti 0,7 prosenttia

Hallitus esittää kehitysyhteistyöhön 915,6 miljoonaa euroa, jonka arvioidaan vastaavan 0,46 % BKTL:sta. Kasvuvauhti ei ole riittävä, jotta Suomi täyttäisi kansainväliset sitoumuksensa. Eurooppa-neuvoston vuonna 2005 tekemän päätöksen mukaan tavoitteet vanhoille EU:n jäsenmaille ovat:

- **0,51 % v. 2010:** Viimeisimmän kehyspäätöksen perusteella tämä tavoite näyttää jäävän Suomelta saavuttamatta. Kehykseen on lisättävä vähintään 53 milj. euroa.
- **0,7 % v. 2015:** Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tasaisella kasvuvauhdilla Suomen tulisi lisätä määrärahoja vuosittain noin 130 milj. eurolla.

Ks. liite: Taulukko määrärahakehityksestä ja tarvittavasta lisäyksestä 2009-2015.

- **Vuoden 2009 kehitysyhteistyömäärärahoja tulee korottaa vähintään 25 miljoonalla eurolla ja vuoden 2010 kehikseen on lisättävä vähintään 53 miljoonaa euroa 0,51 %:n saavuttamiseksi. Varsinaisena tavoitteena tulee olla 0,7 % saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä.**

2. Tuen keskittäminen pitkäaikaisille kumppanimaille etenee – yhteistyön sisällöstä tarvitaan avointa keskustelua

Suomi on vuodesta 2001 lähtien pyrkinyt keskittämään kehitysyhteistyötään harvempiin maihin ja suurempiin maaohjelmiin. Kehitysyhteistyön tuloksellisuuden kannalta keskittäminen on järkevää. Käytännössä keskittäminen on edennyt hitaasti, mutta talousarvioesitys on tuomassa tähän parannuksen: 60 % maa- ja aluekohtaisesta kehystä on siinä osoitettu pitkäaikaisille kumppanimaille (vrt. 2006-2008 osuus ollut 53-55 %).

Ulkoministeriössä on laadittu Suomen pitkäaikaisille kumppanimaille maakohtaiset osallistumissuunnitelmat. Monivuotisten maakohtaisten suunnitelmien laatiminen on tärkeä prosessi, jota myös kansalaisjärjestöt ovat peräänkuuluttaneet. Osallistumissuunnitelmia ei kuitenkaan ole julkistettu, mikä vaikeuttaa kehityspoliittisen ohjelman toteuttamisen seurantaan. Avoimuuden puute estää eduskunnan ja kansalaisyhteiskunnan aktiivisen osallistumisen keskusteluun Suomen kehityspoliittikan valinnoista. On myös epäselvää missä määrin kumppanimaat ovat päässeet vaikuttamaan suunnitelmien sisältöön.

- **Kehitysyhteistyöpolitiikan tulee olla nykyistä avoimempaa, jotta sekä eduskunta että kansalaisyhteiskunta voivat osallistua keskusteluun sen valinnoista, ml. maakohtaisista osallistumissuunnitelmista. Myös vastaanottajamaiden parlamenttien ja kansalaisyhteiskuntien vaikutus- ja seurantamahdollisuuksia tulee vahvistaa.**

3. Kehitysyhteistyön on lähdettävä kumppanimaiden tarpeista

Kehitysyhteistyön tuloksellisuutta seurataan OECD:ssa sovittujen, mitattavien tavoitteiden avulla. Nämä mittarit on kirjattu Pariisin julistukseen. Sen keskeisiä päämääriä ovat kehitysmaiden päätösvallan ja vastuun lisääminen avun käytöstä, molemminpuolisen tilivelvollisuuden vahvistaminen sekä avunantajien välisen työnjaon ja koordinaation tehostaminen.

Tänä vuonna suoritetun seurantatutkimuksen mukaan Suomi on edistynyt hyvin Pariisin julistuksen toimeenpanossa, vaikka parannettavaakin on esimerkiksi kehitysyhteistyön ennakoitavuudessa. On kuitenkin epäselvää, miten hyvin nykyisen kehityspoliittisen ohjelman toteuttaminen vastaa näitä yhteisesti sovittuja päämääriä. Kansalaisjärjestöt ovat huolestuneita seuraavista trendeistä:

- **Sektorivalinnat:** UM:n julkistamien hanketarjouspyyntöjen perusteella kehityspoliittisen ohjelman painotus luonnontaloudellisesti kestävästä kehityksestä näyttää käytännössä merkitsevän, että pääosa uusista hankkeista kohdistuu metsäsektorille eikä uusia hankkeita esimerkiksi sosiaali- ja terveyssektorille ole valmisteilla. Pariisin julistuksen mukaisesti sektorivalintojen tulisi aina perustua vastaanottajamaan asettamiin prioriteetteihin ja avunantajien väliseen työnjakoon – ei avunantajan osaamiseen tai intresseihin.
- **Budjettituki:** Budjettituki on yksi kehitysyhteistyön instrumenteista, joka erityisesti tukee vastaanottajamaan oman hallinnon kehittymistä ja vastuuvellisuutta kehitysavun käytöstä. Vuonna 2007 Suomi antoi budjettitukea neljälle maalle yhteensä 24,5 miljoonan euroa, mikä vastaa n. 4,5 % varsinaisen kehitysyhteistyön maksatuksista. Suomi ei lähivuosina aio kasvattaa budjettitukea kumppanimailleen, joten budjettituen suhteellinen osuus Suomen kehitysyhteistyöstä laskee. Ministeri on avoimen kriittinen budjettitukea kohtaan. Kehityspoliittinen ohjelma linjaa, että budjettituen roolia selvitetään. Avointa, eduskuntaa ja kansalaisyhteiskuntaa osallistavaa, lisäselvitystä päätöksenteon tueksi ei kuitenkaan ole tehty.
 - **Suomen tulee sitoutua yksiselitteisesti kehitysmaiden omistajuuden vahvistamiseen Pariisin julistuksen mukaisesti ja päättää kehitysyhteistyön instrumenteista ja sektorivalinnoista tämän periaatteen pohjalta.**